

Výroční konference Americké společnosti pro environmentální dějiny v Portlandu, OR, březen 2010

Leoš Jeleček

jelecek@natur.cuni.cz

UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 2

American Society for Environmental History – ASEH pořádá, jak je ve Spojených státech běžné u snad všech vědeckých společností, své sjezdy každoročně, tudíž jako výroční. Konají se vždy v “lepší” hotelu světových řetězců za levnější ubytování, tj. za tzv. kongresové ceny. Hotel má ovšem kongresové centrum a k tomu potřebná zařízení a služby. Proto se konference konají v předjaří, před turistickou sezonou. V daném hotelu se také ubytuje většina účastníků. Pouze tzv. „independent scholars“ (zpravidla čti „nezaměstnaní“) bydlí v levnějších hotelech nebo motelech. Tzv. místní organizační výbor (Local Organizing Committee) je většinou složen z pracovníků tamní university, programový modul je vždy středa–sobota (ten kopírují i konference ESEH), páteční odpoledne je věnováno exkurzím.

Program konference jako jinde sestavuje tzv. program committee, jmenovaný vedením ASEH. Stále více se dává přednost výběru z navržených panelů, z nichž se pak sestavují sekce, které jednají během konference často i vícekrát. Individuální návrhy referátů je totiž náročné sestavit do obsahově coherentních panelů, ne-li sekcí. Panely trvají 1,5 hod., zásadně se skládají jen ze tří prezentací po 20 minutách, třicet minut má zbyť na diskusi. Účast na konferencích ASEH se pohybuje kolem šesti set badatelů, z toho je z USA 60–77 %, z Evropy bývá asi 10 % účastníků, stejně tak z Kanady a z Asie. Podíl klasických sekcí se snižuje, roste počet kulatých stolů, pracovních snídaní a tzv. workshopů: zvětšuje se prostor pro diskuse, které pokládám za největší hodnotu a přínos vědeckých akcí tohoto druhu. Ta poskytuje účastníkům nejvíc podnětů, informací apod., nemluvě o kuloárních jednáních, diskusích a společenském programu, tedy i o navazování nových kolegiálních či přátelských vztahů – i tzv. vědní politika je jako diplomacie „o tvářích“.

Možná přeháním, ale domnívám se, že referáty, jejichž příval vyplňuje většinu času vědeckého programu, slouží spíše k získání “čárky” do CV vědátora a tím i k získání grantových či jiných prostředků umožňujících se konferencí aj. akcí zúčastnit. Ovšemže mladí účastníci zde získávají ostruhy k účasti v příštích vědeckých akcích. Bez předchozího publikování se v referátech málokdy prezentují nové poznatky a závěry, pokud již nebyly publikovány. Organizátoři a programový výbor se většinou snaží zájmu o účast vyhovět, přiměřeně k časovému a prostorovému možностям, při snaze o udržení kvality navrhovaných sekcí – jsou totiž kolegiální, čárka je čárka, a navíc bude větší příjem z poplatků.

Tento dojem, a dosti silný, jsem měl i na XXII. sjezdu ČGS v Ostravě. Jeho organizátory je však třeba pochválit, učinili tak jen proto, že se jedno odpoledne snad poprvé konaly podnětné vskutku diskuzní kulaté stoly ke třem aktuálním problémům české geografie.

Účast na vědeckých akcích nejen zahraničních, ale i tuzemských je stálým a asi neřešitelným problémem při dnešním řízení vědy Radou vlády pro výzkum, vývoj a inovace (jak poukazují i v editorialech, v názvu rady se nevyskytuje pojem věda, natož základní výzkum). Zaměstnavatel totiž

poskytuje mimigrantové finance k účasti na vědeckých akcích pouze s podmínkou, když tam budu prezentovat referát, nebo aspoň poster. Kdo má grant, je téměř „za vodou“. Grantů je ovšem málo: ve všech agenturách, v tom pro nás nejdůležitější GAČR, je personální zastoupení geografie více než minimální. Návrhy geografů tak posuzují zejména odborníci v jiných oborech, třeba v sociologii. Ekonomistní vnímání vědeckého diskursu, jímž je postižena vládní i nižší byrokracie, považují za brzdu rozvoje naší vědy. Ovšem, víme i o tzv. vědecké turistice, ale tu by šlo eliminovat jinak. Pokud jde zejména o geografii (a nejen ji), by měla být „turistika“ – před nebo po vědecké akci, podporována. Prof. J. Korčák nás učil, že geografie je především srovnávání, a to v prostoru a čase, čehož byl mistrem. Avšak vraťme se zpět k tématu.

Tato výroční konference ASEH se konala ve dnech 10. až 14. března ve státě Oregon v krásném přímořském městě Portland (asi 600 000 obyv., agl. 2,2 mil.). To se na rozdíl od většiny velkoměst měst USA vyznačuje (obdobně jako Boise v Idaho) kompaktním centrem bez mrakodrapů, bohatě vybaveným tramvajovými a autobusovými linkami, parky, službami, plným zeleně umožněné bohatými srážkami typickými pro tuto část pořeží Pacifiku, prostě má „downtown“ žijoucí. Sídlem konference byl poněkud starší hotel Hilton nacházející se v centru města. Vedle ASEH byl spolupřadatelem National Council on Public History, jehož konference probíhala simultánně.

Portland, významný přístav a průmyslové centrum, leží na řece Willamette před jejím soutokem s dolním tokem mohutné řeky Columbia. Na americkém úseku Columbie je 11 hydroelektráren s instalovanou kapacitou asi 25 000 MW (jako 12 JE Temelín !!), včetně největší Grand Coulee Dam při hranicích s Kanadou ve státě Washington, která má 7 000 MW instalované kapacity. Na kanadském úseku Columbie jsou ještě tři přehrady. Řeka Willamette tekoucí ve směru J-S o délce asi 300 km vytváří mezi Coast Range na západě a Cascade Range na východě široké a úrodné údolí, jež je významnou zemědělskou oblastí.

Případné zájemce o podrobné informace o vědeckém programu konference jakož ostatních akcích odkazují na webovou adresu ASEH (<http://www.aseh.net/conferences/current-conference/aseh-s-next-conference>). V tzv. „archivu konferencí“ najdeme vědecké programy a další materiály konferencí počínaje rokem 2003.

Velmi zajímavý a podnětný i pro geography byl předkonferenční tzv. „Floating Seminar“, který se konal na lodi plouvoucí po Willamette R. na teritoriu města, zejména přístavu. Vybraní specialisté referovali o různých tématech týkajících se nejen environmentálních aspektů vývoje Portlandu, ale i jeho dnešní ekonomické (mimořadně byla charakterizována jako progresivní), sociální aj. současnosti. Uvádím témata: územní plánování města, lov a obchod s jesetery, lesní hospodaření a ekonomika města, historický land and water use, vliv kontaminace vody v řece na obyvatelstvo. Nezapomenu pohled na neskutečně dlouhý nákladní vlak jedoucí po severním břehu řeky, tažený sedmi (!) dieselelektrickými lokomotivami. Kolik bylo tlačných sdělit nemohu, neb jsem se na horní palubě zapojil do diskuse a konec vlaku mi „ujel“.

Přes velké množství panelů k různým tématům je pro konference ASEH příznačný velký prostor pro diskuse. Formu workshopu měly jen dva k tématům: „People, Place, and Voice Oral History Basics“ a „Environmental History and the National Parks“. Zejména to bylo formou dvaceti (!), „kulatých stolů“ (až čtyři panelisté, po jejich úvodních slovech řízená diskuse). Jejich témata dokumentují orientaci výzkumu na aktuální a závažnou problematiku i reakci ED na současné environmentální problémy od regionální po globální úroveň. Dva kulaté stoly byly pro mne svou pragmatičností témat překvapivé: řešily otázky, jak výsledky výzkumu prodat, tj. napsat a publikovat knihu! Velmi potřebná pro postgraduanty a začínající badatele, resp. učitele. V americké vědě zřejmě nebyly knihy téměř zavrženy, jak k tomu došlo nyní v Česku. Rozmach tohoto oboru dosáhl zde již úrovně, kdy může nabízet společnosti možná řešení současných environmentálních problémů, poznatky získané studiem dějin interakcí společnosti a přírody. Pro dokreslení zde uvedeného uvádím témata některých kulatých stolů:

- Human-Animal Relations in Comparative Context
- The Humanities Respond to Ecological Crises: Research – Pedagogy – Practice
- The Nation-State and the Transnational Environment
- Public and Environmental Histories of Petroleum

- Academic Landscapes: Teaching and Environmental History
- Environmental History and the Imagination of the Future
- The Historiography of Over-consumption, Under-management and Sustainability
- Extinction: Meaning and Public Interpretation
- Climate Crisis and Energy Transition: Lessons from History?
- Redefining Ecology: Social Inequalities and Constructing Environments
- The Art of Writing History - and Getting Published
- Publishing Your First Book: A Discussion with Four New Authors

V programu posledních konferencí se objevuje i promítání filmů s environmentální problematikou buď ze současnosti, nebo z minulosti (včetně dokumentárních), po němž následují diskuse. Posterová sekce měla 32 posterů, které nejsou produkty jen začínajících badatelů, jak by se mohlo zdát. To neuvádím proto, že v ní jsme mohli prezentovat poster na téma: „Sovietisation of the Danube-Oder-Elbe Canal project (1945–1972)“ – J. Janáč, L. Jeleček, P. Chromý. Ten se zabýval otázkami vlivu adopce sovětské environmentální politiky, v níž projekty výstavby tamních umělých kanálů symbolizovaly velké technologie stalinského režimu, které zároveň byly nástroji proměny země (její přírody a společnosti) v „sovětskou utopii“. To se odrazilo i v pokusu o prosazení a koncepci výstavby kanálu D-O-L v Československu.

Druhým hlavním účelem mé účasti na této konferenci bylo zasedání „General Assembly of International Consortium of Environmental History Organizations“ (ICEHO), která se konala v jejím průběhu. O tom více viz samostatnou zprávu v tomto čísle Klaudyána.